

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 1. Quid & quot sint notiones personarum divinarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

Etis hæcenus colligi potest facile, quot sint substantiæ
in Deo. Ad plenam hujus quæstionis resolutionem, sit

ARTICULUS VIII.

Quot dentur subsistentia in Deo.

Nota. Subsistentia sumi potest improprie & proprie. Sumpta improprie, idem significat ac personitas, & est virtus existendi per se, hoc est, independenter ab alio, ut subiecto sustentante. Sumpta vero proprie, est complementum substantiale naturam ultimò terminans, eamque reddens incommunicabilem alteri, ut supposito; vel clarius, complementum substantiale constituens cum natura substantiam individuum, totalem, completam, incommunicabilem alteri tanquam supposito. Subsistentia improprie sumpta, est abstractum substantiæ; proprie vero sumpta, est abstractum suppositi; quamquam olim à Patribus, ut observant Vasquez, Petavius, & alii, concretè sumpta fuerit pro supposito, & à nobis interdum accipitur.

Resp. I. Dantur in Deo tres substantiæ relativæ.

Prob. Tot sunt substantiæ relativæ in Deo, quot sunt in eo complementa substantiabilia relativæ, narium divinam ultimò terminantia, ut pater ex not. Sec. in Deo sunt tria ejusmodi complementa. Ergo, &c. *Prob. min.* Quia in Deo tot sunt complementa substantiabilia relativæ, quot sunt in eo substantiæ relativæ, incommunicabiles alteri, ut supposito; ut per se clarum est. Sed in Deo tres sunt substantiæ relativæ, incommunicabiles alteri, ut supposito, nempe Pater, Filius, & Spiritus sanctus. Ergo in Deo sunt tria complementa substantiabilia relativæ. Ergo tres substantiæ relativæ, nempe paternitas, filiaritas, & spiratio passiva.

Obj. Præter tres substantias relativas assignatas, est alia quarta, nempe spiratio activa: nam constituit spiratorem incommunicabilem Spiritui sancto. Ergo, &c. *R. neg. ant. Ad prob. R.* spirationem activam non constituit spiratorem incommunicabilem cuilibet alteri, tamquam supposito: nam spirator re ipsa communicatur Patri & Filio tamquam suppositis; unde spirator non est persona à tribus aliis distincta, &c. in Deo sunt tantum tres personæ, quarum duæ primæ sunt spirator, & tertia terminus spiratoris.

Resp. II. In Deo præter subsistentias relativas non datur subsistentia essentialis, absoluta, & communis, si nomen subsistentiæ propriè sumitur.

Prob. Subsistentia propriè sumpta in ente intellectu-
ali, qualis est Deus, idem est ac personalitas, ut faciliè
intelligitur ex supra dictis. At non datur in Deo per-
sonalitas essentialis, absoluta & communis. Ergo, &c.
Prob. min. Quia si esset in Deo personalitas essentialis,
absoluta, & communis, esset in Deo persona
essentialis, absoluta, & communis. At implicat perso-
na communis, pluribus scilicet suppositis; nam perso-
na est naturæ intellectualis substantia incommunicabi-
lis cuilibet alteri, tamquam supposito. Ergo, &c. Di-
xi autem, si nomen subsistentiæ propriè sumitur: nam
si sumitur improprie, certum est dari in Deo sub-
sistentiam essentialem, absolutam, & communem tribus
personis: nam datur in Deo virtus existendi per se, &
independentem ab omni subiecto sustentante, quæ est
perfectio simpliciter simplex, essentialis, absoluta, &
communis tribus personis.

Obj. Natura divina, & quidem ut virtualiter distincta à personalitatibus divinis, subsistit. Ergo datur in Deo subsistentia essentialis, absoluta, & communis tribus personis. *R. dist. ant.* Natura divina, ut virtualiter distincta à personalitatibus divinis, subsistit subsistentia improprie sumpta, *C. ant.* Nam exiit per se, & independenter à subjecto sustentante. Subsistit subsistentia proprie sumpta, *N. ant.* Nam non existit incommunicabiliter; cum reip̃a communicetur tribus suppositis divinis. Unde dist. *conseq.* Ergo datur in Deo subsistentia essentialis, &c. si nomen subsistentiæ improprie sumitur, *C. conseq.* Si proprie sumitur, *N. conseq.*

Dices. Subsistere est perfectio simpliciter simplex. Ergo natura divina ut sic habet subsistentiam etiam propriè sumptam. *Ref.* dist. ant. Subsistere est perfectio simpliciter simplex, si subsistere impropriè sumitur, Conc. ant. Nam existere per se & independentè à subjecto sustentante, est perfectio melior ipsa, quàm non ipsa. Si subsistere sumitur propriè, N. ant. Nam existere incommunicabiliter, non est perfectio melior ipsa quàm non ipsa nature, & excluderet à natura divina perfectionem meliorem, nempe communicabilitatem: nam melius est naturam divinam esse communicabilem tribus suppositis divinis, quàm esse incommunicabilem. Unde neg. consequ.

Dices. Datur persona communis tribus personis divinis. Ergo datur subsistentia communis, etiam proprie sumpta. *R.* dist. ant. Datur persona tribus personis communis communitate logica, C. ant. Nam potest per mentem abstracti ratio personæ, univoce prædicabilis de tribus personis. Datur persona tribus personis communis communitate reali & physica, N. ant. Talis enim persona implicat, ut probatum est. Unde neg. conseq.

Dices . Agatho Papa in epist. 2. ad 6. Synodum sic ait : *Confitemur Patrem , Filium , & Spiritum sanctum ; non tres Deos , sed unum Deum ; non trium nominum substantiam , sed trium substantiarum unam substantiam* . R. cum Valquez , & aliis , locum esse mendosum , & legendum esse , *trium substantiarum unam substantiam* , uti re ipsa legitur in emendatioribus codicibus .

S E C T I O II.

De notionibus, aequalitate, circum-infessione, & missionem personarum divinarum.

A R T I C U L U S I

Quid, & quot sint notiones personarum divinarum.

I. **N**otio dividitur in formalem & objectivam. Notio formalis est actus cognoscendi; objectiva verò est objectum ipsum, quod cognoscitur. Utraque notio convenire potest cuilibet rei cognoscibili, & re ipsa convenit, si solum vim vocis attendas. Tamen notio specialiter attribuitur personis divinis, & sumitur pro eo, ex quo cognoscitur una persona, ut distincta ab alia, vel ab aliis. Notio igitur, juxta usum Scholasticorum, est perfectio personalis, seu ratio objectiva per modum formæ significata, unica realiter & individua, per quam una persona distinguitur ab alia. Hinc apud Scholasticos aliud est notio, & aliud actus notionalis: nam actus notionalis idem est ac personæ productio, quæ duplex est, nempe generatio & spiratio.

2. S. Thomas q. 32. a. 3. in O. quinque tantum notiones numerat, innascibilitatem scilicet, paternitatem, filiationem, spirationem activam, & spirationem passivam. Sunt igitur, inquit, quinque notiones in divinis, scilicet innascibilitas, paternitas, filiationis, communis spiratio, & processio. Harum autem tantum quatuor sunt relationes: nam innascibilitas non est relatio, nisi per reductionem. Quatuor autem tantum proprietates sunt: nam communis spiratio non est proprietates, quia convenit duabus personis. Tres autem sunt notiones personales, id est, constituentes personas, scilicet paternitas, filiationis, & processio: nam communis spiratio & innascibilitas dicuntur notiones personarum, non autem personales. S. Thomae communiter assentiuntur Scholastici, nec immerito; quia si forte possunt plures notiones personarum divinarum assignari, saltem, quas Sanctus Doctor enumerat, precipue sunt, & ad eas ceterae facile revocari possunt, atque ad notificationem & distinctionem personarum sufficient.

3. Ex S. Thoma loco laudato ad 4. notio specialem excellentiam & dignitatem importat in persona, quam distinguit. Hinc inspirabilitas in Filio, seu repugnancia

tia processionis per viam voluntatis, & ingenerabilitas in Spiritu sancto, seu repugnantia processionis per viam intellectus, non sunt notiones, quia non important specialem excellentiam in Filio & Spiritu sancto, sicut importat in Patre innascibilitas, seu repugnantia cuiuscumque processionis realis, sive per intellectum, sive per voluntatem. Propter eandem rationem non est specialis notio Spiritus sancti, quod nulla persona ab eo procedat: in hoc enim nulla involvitur specialis dignitas,

ARTICULUS II.

Utrum persone divine sint inter se aequales.

Nota 1. Aequalia dicuntur, quorum quantitas est eadem. Quantitas autem triplex est, nempe quantitas molis, quantitas numeri, & quantitas perfectionis. Prima reperitur in continuis, secunda in discretis, tertia in quibuslibet sive corporeis, sive spiritualibus, sive continuis, sive discretis. Hic autem non agitur de aequalitate fundata in prima, aut secunda quantitate: talem enim aequalitatem non habere locum in Deo, per se clarum est. Agitur itaque tantum de aequalitate fundata in quantitate perfectionis, & de ea quaeritur utrum reperitur inter personas divinas?

Nota 2. Ut aliqua habeant veram & realem aequalitatem inter se, tria requiruntur. 1. Ut sint inter se distinctae realiter: nam quod aequale est, alteri aequale est. 2. Ut habeant quantitatem ejusdem rationis, secundum quam inter se possint comparari; nam v.g. linea non potest dici aequalis angulo propter quantitates disparatas. 3. Ut quantitas illa non sit major in uno, quam in altero: nam sic tantum quantitas est eadem in illis eo modo, qui ad aequalitatem requiritur, & aequalitas est convenientia in quantitate cum negatione excessus. Itaque haec tria ad aequalitatem requiruntur, sed & sufficiunt: nec enim ulterius ad aequalitatem requiritur quantitas realiter multiplex, ita ut quodlibet ex iis, quae inter se aequalia sunt, habeat suam quantitatem realiter distinctam a quantitate aliorum: nam si aequalia dicuntur & sunt, quorum quantitates realiter plures habent identitatem logicam, quatenus sint ejusdem rationis cum negatione excessus: a fortiori aequalia dici possunt & sunt, quorum quantitas est una & eadem realiter, modo realem inter se habeant distinctionem: nam modo perfectissimo habent inter se quantitatem ejusdem rationis, & modo perfectissimo conveniunt in quantitate cum negatione excessus. His praesuppositis, sit

Resp. Personae divinae habent inter se veram & realem aequalitatem. Est de fide.

Prob. 1. Ex Apostolo ad Philip. cap. 2. *Qui (Filius) cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo (Patri)* 2. Ex Symbolo Athanasii: *Totae tres personae coeternae sibi sunt, & coaequales.* 3. Ex Conc. Tolet. 6. *In hac Trinitate tanta est unitas substantiae, ut pluralitate careat, & aequalitatem teneat.* 4. Ex Praefatione Missae de SS. Trinitate: *Ut in essentia unitas, & in personis proprietates, & in maiestate adoretur aequalitas.* 5. denique, ratione, quia aequalia sunt quorum quantitas est eadem. Sed quantitas perfectionis est eadem modo perfectissimo in personis divinis. Ergo, &c. **Prob. min.** Quia illa habent quantitatem eandem, quae habent quantitatem ejusdem rationis cum negatione excessus. Sed tres personae divinae habent modo perfectissimo quantitatem perfectionis ejusdem rationis cum negatione excessus, cum habeant unam & eandem numero quantitatem perfectionis secundum essentiam, & alia attributa absoluta; secundum proprietates vero relativas eandem logicè, quia proprietates relativae sunt ejusdem rationis, & inter se comparabiles cum negatione excessus, & identitate uni tertio. Unde personae divinae sunt inter se perfectissime aequales secundum omnes perfectiones & absolutas & relativas.

Obj. Si personae divinae sunt inter se aequales, sunt etiam similes. Falsum conseq. Ergo, &c. **Prob. min.**

Nam Ariani damnati sunt, quod dicerent Filium esse Patri similem. *R. neg. min.* **Ad prob. R.** Arianos damnatos fuisse, quod dicerent Filium esse tantum similem Patri similitudine inchoata, & adumbrata, qualem habere possunt creatura cum Deo, & negarent esse aequalem & consubstantialem. Nos cum S. Thoma, & aliis Scholasticis, dicimus Filium esse Patri similem, & aequalem: similem quidem, quatenus perfectè convenit cum Patre in perfectione; & ita aequalem, quia convenit absque defectu & excessu. Itaque personae divinae sunt inter se similes vera & perfectè similitudine, & ita sunt etiam aequales, & consubstantiales.

ARTICULUS III.

Utrum detur prioritas & circum-infessio in personis divinis.

R. Esp. 1. In divinis datur vera & realis prioritas originis inter personam producentem & productam.

Prob. Prioritas originis consistit in eo quod unum sit id à quo est alterum, non vicissim; seu in eo quod unum sit principium alterius, non vicissim, seclusa tamen omni prorsus imperfectione & dependentia ab eo, quod est ab alio. Atqui in divinis hoc totum reperitur inter personam producentem & productam. Ergo, &c. Itaque in divinis Pater est prior origine, quam Filius; item Pater & Filius sunt priores origine, quam Spiritus sanctus. Unde Pater est prima persona, Filius secunda, & Spiritus sanctus tertia.

Obj. 1. In Symbolo Athanasii dicitur: *In hac Trinitate nihil prius aut posterius.* Et S. Thomas admittit quidem ordinem originis inter personam producentem & productam: at negat dari inter illas prioritatem & posterioritatem. *R. ad 1.* Symbolum loqui de prioritate & posterioritate durationis, ut patet ex verbis subsequenter: *Sed tota tres personae coeternae sibi sunt.* *R. ad 2.* S. Thomam per ordinem originis intelligere id, quod nos per prioritatem & posterioritatem originis intelligimus. Unde nobis contrarius nos est S. Doctor, nisi voce tenus.

Obj. 2. Pater non potest esse sine generatione activa, nec generatio activa sine Filio. Ergo Pater non est prior Filio. *R. dist. conseq.* Ergo Pater non est prior Filio prioritate durationis & temporis, C. conseq. Nam, ut bene probatur, Filius necessariò existit pro omni instanti, pro quo existit Pater, Pater non est prior Filio prioritate originis, N. conseq. Nam Pater est principium Filii, & non vicissim.

Dices. Pater non est prior natura, quam Filius. Ergo non est prior origine. *R. neg. conseq.* Disparitas est, quia per prius natura, intelligitur id, à quo est aliud cum dependentia; & per prius origine, id praecise, à quo est aliud, & non vicissim. *At inquit,* Pater & Filius sunt simul natura & cognitione; nam relata sunt simul natura & cognitione. Ergo Pater non est prior Filio, etiam prioritate originis. *R. 1.* conced. Patrem & Filium esse simul cognitione, quatenus Pater non potest perfectè cognosci, quin cognoscatur Filius, & vicissim. At, hoc non obstante, Filius est verè à Patre, & non vice versa. *R. 2.* Patrem neque simul esse natura cum Filio, neque priorem aut posteriorem natura. Illud autem, relata sunt simul natura, dictum est non de relatis transcendentalibus, sed de praedicamentalis, quae creduntur simul resultare posito fundamento & termino, sic ut neutrum sit ab altero, & idcirco dicuntur esse simul natura.

Resp. II. Datur circum-infessio in personis divinis.

Prob. II. Circum-infessio est mutua inexistencia unius personae in alia. Atqui quilibet inexistit in altera reciproce. Ergo, &c. **Prob. min. 1.** Ex Scriptura: nam Joan. cap. 14. dicit Filius: *Non creditis, quia ego in Patre, & Pater in me est?* 2. Ex Sancto Fulgentio lib. de fide ad Petrum cap. 1. *Per hanc unitatem naturarum totus Pater in Filio & Spiritu sancto est, totus Filius in Patre & Spiritu sancto est, totus quoque Spiritus sanctus in Patre & Filio.* Nullus horum extra quemlibet ipsorum est. 3. Ratione: quia